

Beletrina*

© ŠTUDENTSKA ZALOŽBA 2011

© BY OGNJEN SPAHIĆ, 2004

© FOR THE TRANSLATION: S. FISHER STIFTUNG BY ORDER OF TRADUKI

Brez predhodnega pisnega dovoljenja Študentske založbe je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnemkoli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem, javnim interaktivnim dostopom ali shranitvijo v elektronski obliki.

IZVIRNI NASLOV DELA:

HANSENOVA DJECA

Vse informacije o knjigah Študentske založbe dobite na spletnem naslovu:

WWW.STUDENTSKAZALOZBA.SI

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.41(497.16)-31

821.163.41(497.16).09Spahić O.

SPAHIĆ, Ognjen

Hansenovi otroci / Ognjen Spahić ; prevedel Dean Rajčić ;
[spremna beseda Dijana Matkovič]. - Ljubljana : Študentska založba,
2011. - (Knjižna zbirka Beletrina)

ISBN 978-961-242-333-9

253659904

Ognjen Spahić
HANSENOVI OTROCI

prevedel Dean Rajčić

S težkim snegom sestopajo gobavci.

René Char v pesmi Zmaga svetlobe

Zadnji leprozorij v Evropi je na jugovzhodu Romunije med prav tako leproznimi pejsaži temne, jalove zemlje, pestro poslikanimi z rejenimi dimniki termoelektrarn in ostanki nekoč velikih gozdov. Že zdavnaj je izginilo plodno grudje, ki pomni težke stopinje dakijskih vitezov Borebiste in Decibala, venomer pripravljenih zariti železo v sijajne hrbtenice rimskih konj, v site trebuhe postavnih Trajanovih legionarjev. Vlad III. Cepeš in Mirča Stari, moldavski Štefan Veliki Atlet krščanstva in Mihael Neustrašni, vdani apostoli božanske besede, so bili nekoč sozvezdja, v katera se je zrlo z očmi, polnimi upanja, medtem ko so ukrivljene otomanske sablje točile reke mlade krvi.

Davna zgodovina te dežele je bila razpeta – to radi rečejo mnogi – med kremplji starih in zlih levov, katerih grive so umazane od trupel podjarmljenih milijonov.

Toda Romunija ni pozabljala slave pogumnih. Reke gredo mimo, ostanejo pa stene, pravi romunski pregovor, tako da lahko še danes slišite spomine, ki pripovedujejo o junaških podvigih Cepeševih legij, odločenih, da zadnje atome moči podarijo rodni zemlji.

Moj dragi sostanovalec Robert W. Duncan je dostikrat povedal, da je zgodovina tretje oko človeštva in da je z njim mogoče jasneje videti nedoumljive brloge naše melanholične dobe. Vedno sem odgovoril tako, da sem citiral Emila Ciorana, ki piše, da bi v svetu brez melanholije slavčke pekli na ražnju, R. W. Duncan pa mi je na to rekel, da ga pohujšuje misel na oskubljenega, z meto in česnom garniranega slavčka, in me rotill, naj ne omenjam več te bolne situacije. Nato sem začel cvrkutati skozi škrbavo zobovje, mahal z rokami, krožil po sobi, vse dokler R. W. D.

ni prijel v roko copate in jo zabrisal proti moji glavi. Hotel je spati. Jaz pa nisem mogel.

Rad sem stal na oknu, medtem ko so se mi po lobanji valjali odlomki zgodovine, kaj hitro spremenjeni v prah, ki ga je ob suhih poletnih večerih prinašal svež veter s Karpatov ali topli veter, ki je enakomerno pihal med spuščanjem po skalnatih obronkih Transilvanskih Alp. Zaznaval sem vonj po gozdu in borovnicah, duh bujnih polj, cvet pritlikavega španskega bezga; okus skal, drobcev, ki sem jih drobil med zobmi in ki so se zabadali v ljubko senco katarakte. Ko sem zaprl desno oko, ki je veselo pokalo od zdravja, se je na pokrajino spustila zavesa megle; mesečina je postala poteptan žvečilni gumi, sostanovalec pa speča podgana. Vijoličaste luči bližnje tovarne umetnega gnojiva so trepetale kot umirajoče zvezde, marmornato poprsje Alexandra Ioana I., postavljeno sredi bolnišničnega dvorišča, pa je komaj dajalo znake navzočnosti. Odprl sem desno, zaprl levo oko. Namignil sem enim, nato drugim. Spuščal sem in dvigoval veke, uživajoč v *privé*-dualizmu sveta.

Strani, ki sledijo, so zapisane z desnim očesom ob neomajnem sodelovanju razuma in zavesti.

Ljudje, ki sem jih na svoji poti srečal in spoznal – domnevate, da o Decibalu in Borabisti ne o kralju Ioanu ne morem nič reči iz prve roke –, bodo zapisani tako, kakor mi nalaga vest. Tiste, ki jih nisem srečal, so pa po igri usode ali naključja postali nerazdružljivi del mojega življenja, bom skušal pretvoriti v besede, pri čemer bom pazil, da nobena vtisnjena črka ne bi bila brazgotina, ki bi grdila neponarejeno ljubkost resnice.

Prvo poglavje

Šestnajstega aprila 1989 sem vstal pred vsemi. Nameral sem ubrati nekaj še nerazcvetelih narcis, ki so rasle ob južnem zidu bolnišnice. Želel sem si, da bi cvetele v moji sobi, tako da sem se spustil po dveh stopniščnih ramah, noseč v roki konzervo, do vrha polno vode. Prejšnji večer je bila napolnjena s kolobarji ananasa, ki sva jih z Robertom slastno zgrizljala. Tovrstno sadje je vsakič obšlo pozornost carinikov in sestradanih romunskih kmetov, tako da so – potem ko so iz paketa pomoči Mednarodnega Rdečega križa pobrali vsa količkaj vredna živila – na dnu velikih škatel ostale samo konzerve sočne tropske zelenjave. Domnevam, da je šlo za nekakšno prehrambeno praznoverje tipa: *kava iz Južnoafriške republike je radioaktivna* ali *jabolka iz Nove Zelandije so umetno pobarvana ...*

Bilo je prijetno gledati zasnežene obronke oddaljenih gorá in pri tem misliti na roke karibskih deklet, na prste, ki so še pred nekaj meseci božale hrapavo kožo plodu, s čigar srcem se pravkar naslajate. Ko sva goltala ananas, sva v mislih oblizovala tudi te nežne dlani, in ni me sram povedati, da sem ob okušanju tega pogosto doživel blago erekcijo.

Narcise je bilo treba ubrati pred soncem, katerega žarki so že grizljali visoko krivuljo dima nad tovarno umetnega gnojiva. Tako jih zasačite, kako spijo z zaprtimi cvetnimi listi, in jih prenesete v drugo posteljo. Če so v hladni vodi, ostanejo sveže še nekaj tednov in cvetijo vsako jutro.

Ločeval sem jih od zemlje tako, da sem lomil stebelca centimeter nad površino. Pomembno je, da se ne poškoduje velike čebulice, ki v sebi skriva še veliko rumenega cvetja

za naslednja leta. Za grobove, ki bodo hranili leprozne kosti mojih prijateljev.

Od leta 1981 so nas pokopavali na bolnišničnem dvorišču, da bi zmanjšali stroške prevoza do krematorija v Bukarešti in se izognili pošiljanju žare sorodnikom, raztresenim širom po celini. Spominjam se, da ta sprememba ni izzvala kakšnega večjega negodovanja, kajti vsi – končno moram reči *gobavci* – so tu preživaljali dneve, zahvaljujoč prav sorodnikom, ki jih je prestrašila naša starozavezna bolezen. Gobavost je namreč v zavest ljudi najpogosteje priklicevala dve stvari: 1. kadre iz Wylerjevega Ben Hurja – kolonijo gobavcev, ki tavajo po planetu kot božji kaznjenci, obsojeni na prezir in bolečo smrt v osamljenih pečinah daleč od mesta; 2. strah pred biološko pošastjo, vsiljivcem v dvajsetem stoletju, ki se je v tem obdobju spustil po usodni napaki narave ali pa po zaslugi vsevišnje pravice.

Verjeli so, da naše blede bule mesa, kopaste izrastline po hrbtu, rokah in vratu vsebujejo semena bolezni, pripravljena pognati se v svet in pri tem demokratsko širiti najstarejšo izmed vseh bolezni. Topoglavi romunski kmetje – z zavestjo, ki so jo razjedli iracionalni strahovi in praznoverje – so nas imeli za ožigosane odpadnike človeškega rodu in hkrati za zelo zlobne, tako da so svojim grdim otrokom prepovedovali igrati se na stotine metrov od zunanje ograje leprozorija.

Vedno sem imel občutek, da se na našo stavbo in na njeno neposredno okolico prej kot na medicinsko ustanovo gleda bolj kot na staro uročeno pokopališče, po katerem gomazijo duhovi. K temu so, verjamem, prispevale tudi dolge lanene kute: nujna zaščita pred soncem in pogledi bolnikov. Hočem reči: vsaj pred pogledi tistih, ki so imeli oči.

Vsak gobavec je hotel vedeti, kako so iznakažena telesa drugih. To je bila standardna téma vsakokratnega pogovarjanja na štiri, v nekaterih primerih pa na tri ali dve očesi. Najobčutljivejši del je moški spolni organ, v določenih stadijih boleznih zelo podoben posušeni korenini svišča ali, prej, ukrivljenemu in neuporabnemu starčevskemu prstu. Stanje tega dela telesa je brez izgovorjenih besed določalo status pacienta v koloniji.

Imel sem redko srečo, da se »čarovnije bacila Gerharda Armauerja Hansena« niso uspele dotakniti moje moškosti. In ker sem bil že pred boleznijo obdarjen s spodobnimi dimenzijami, je bil položaj vašega pripovedovalca – kmalu po prihodu – določen s statusom vodje, karkoli že je to pomenilo na tem kraju.

Ko je bilo treba razdeliti miloščino Katoliške skupnosti, ki so jo pustili pred velikimi vhodnimi vrati, presoditi, koliko drv naj bi potrebovali za ogrevanje, razvrstiti sorto krompirja in češenj na enake dele – so me poklicali, da odločam o tem. Največkrat ni bilo težav. Nihče se ni pritoževal ali pa ni imel dovolj moči za kaj takega. Negodovanja so se omejila na momljanje pod lanenimi kapucami ali na majhne prepire v temnih hodnikih stavbe. Toda včasih so stvari ušle izpod nadzora, kar je vključevalo uporabo radikalnih ukrepov ob privolitvi drugih bolnikov. Kar pomeni: Cion Eminescu je užgal Mstislawa Kasiewicha s polenom po glavi, in to samo zaradi pomislekov glede velikosti dodeljenih jima plodov paradižnika. V tem primeru je bilo treba reagirati pravično in hitro.

Nerad sem odpiral vrata kletnega prostora št. 42, ki je z odločitvijo vseh razglašen za morebiten zapor v primeru nedovoljenega obnašanja. Med mojim bivanjem v leprozoriju je bil prostor odklenjen vsega štirikrat. Nesrečni Cion je v številki 42 prebil zasluženo noč, pa tudi naslednje

jutro, ko ni hotel iti ven, ker se je čutil užaljenega zaradi kazni. Ko je M. Kasiewicz zaporniku velikodušno ponudil sočne rdeče žoge, ki so mu pripadale, je Cion v krčevitem joku le prišel ven. Sovražnika sta se toplo objela in vse se je vrnilo v stare običajne tirnice.

Mstislaw Kasiewicz in Cion Eminescu sta si pozneje izmenjevala tople objeme v intimi sob z visokim stropom, na žimnicah, napolnjenih s plesnivo volno, v kopalnicah in slepih hodnikih leprozorija. Nisem razumel, kako presegata pokvečenost teles, ki jih je že pošteno uničila bolezen. Cionu je manjkal nos in namesto njega je z obraza zevala mračna in sluzasta votlina, v katero bi človek lahko spravil najmanj dva prsta. Ostanek ni izzival večje privlačnosti. Desna noga brez stopala se mu je vlekla po tleh kot truplo, laneno kuto pa so ločevale od hrbta izredno velike izbokline otrdelega mesa.

Kasiewicz je imel drugačno obliko pohabljenosti. Deli obraza so bili še vsi celi, toda prizadete je imel sklepe vseh okončin. Zato je Mstislawova hoja spominjala na gibanje kakšne *overdimension* lutke v najbolj strašnih otroških morah. Kakorkoli že je bil videti spolni odnos med tema nesrečnikoma, sem prepričan, da M. K. nikoli ni bil na kolenih.

Prva negodovanja na račun njihovih odnosov so se začela iz skrajne pragmatičnih in iz prav tako nesmiselnih razlogov. Šestintrideseta številka *Medicinskega glasnika* (januar 1984), tiskana v Bukarešti pod pokroviteljstvom Združenih narodov, je pompozno najavljala *novo bolezen, ki bo spremenila obličje sveta*. Naslednje dni so vsi prebirali strani, posvečene AIDS-u, nekateri s posmehom, drugi z ravnodušnim nerazumevanjem. Zapazil sem, da je pojav nove biološke pošasti vzbujal tudi nekaj ljubosumja. Dalo se je čutiti, da gobavost uživa čudno strahospoštovanje

svojih žrtev. Med žolčnimi razpravami v dvorišču so prihajale na dan brezumne besede prezira in sovraštva, ki so *Sindrom pridobljene imunske pomanjkljivosti* imenovala medijska farsa, ki da ima namen diskvalificirati ugledne pošasti, kot so kuga, rak, sifilis in seveda gobavost. Radi so imeli svojo bolezen in jo spoštovali kot dostojnega sovražnika.

– Za AIDS-om najpogosteje zbolevalo intravenozni narkomani, hemofiliki in homoseksualci, – je na glas bral Ingemar Zoltán, drugi pa so pomembno kimali z glavami in si izmenjevali šepete, v katerih je bilo, ne po naključju, moč razbrati imeni Cion in Mstislaw. Po tej novici se je odnos do ljubimcev znatno spremenil. Ne da bi razumeli naravo nove bolezni, so menili, da je ta zel otrok samega homoseksualnega dejanja. Izogibali so se Kasiewiczza in Eminescuja, kot da sta ... Hotel sem reči – gobavca. Treba jih je bilo razumeti.

Kdor ni do potankosti spoznal subtilne čudi telesa in uma, ki ju je deformirala gobavost, se bo potrudil razumeti na videz nerazumsko vedenje, ki v sebi pogosto skriva povsem drugačne spodbude od tistih, na katere boste pomislili kot pripadniki drugega sveta, sveta negobavcev. Diagnoza je veljala tudi za primer izobčenja Ciona in Mstislawa, katerega bistvo se je odmikalo pred hrupom, povezanim z *novo boleznijo* in njenima domnevnima apostoloma – homoseksualcema.

Pravilo, ki so ga z leti izoblikovala dana dejstva, je govorilo, da v leprozoriju ne more in ne sme biti čustev. Vsi smo bili eno telo, ki je dihala z boleznijo, spalo z njo in odmiralo iz istih razlogov. Ta praktični mehanizem si drznem imenovati delo sil naravnega ravnotežja, usmerjenega k osnovni ohranitvi krhkega telesnega in umskega zdravja človeške rase.

Likvidacija spolnega organa je ukinjala reproduktivne nagone, s tem pa tudi možnost spočetja znotraj skupnosti obolelih.

V mojem leprozoriju je ob enajstih moških živela še skoraj ena ženska.

Nedoločenost dolgujem stari Rusinji Margareti Josipovič, ki je – odkar pomnim dni, preživete v bolnici – eksistirala v stanju polhibernacije. Iz sobe ni hodila že leta, smrt pa ni hotela potrkati na njena vrata. Enkrat tedensko sem potrkal le jaz; in potem ko sem potrpežljivo počakal, da glasilke izvržejo komaj slišno momljanje, sem vstopil, da ji izmerim utrip in ji zlijem nekaj žlic juhe v grlo. Margareta je odvrčala s pripovedovanjem: spomini, ki so segali v zadnje dni carske Rusije, v okrutne gulage sibirskih tunder, pa tudi v zgodnjo zgodovino leprozorija po njegovem odprtju.

Hripav glas ji je prihajal globoko iz drobovja in se širil po sobi v nizkih frekvencah. Po kakih desetih minutah se je zdelo, da ga slišim vsepovsod. Govorila je tekoče, z ustaljenim tonom, ki je spominjal na zvok stare gramofonske plošče.

Njena ruščina me je včasih spravljala ob pamet. Govorila je o carski dobi, pri čemer je uporabljala prgišče arhaičnih izrazov in eksotičnih pridevnikov, ki so moje šolsko znanje jezika podkopavali v korenini. Če je pripovedovala o rdeči Rusiji, so marširale vrste drznih nazivov najrazličnejših komitejev in titul nizkih Stalinovih uradnikov, ki so bili, če sem dobro razumel, zaslužni, da sta njena rit in rit njenega moža leta in leta zmrzovali na sibirski zemlji. Margareta Josipovič je v gulagu številka 32-A dobila tudi Hansenov bacil. Pogumni ženski je kljub temu, da jo je zlomilo težko breme gobavosti, svoj um uspelo ohraniti zdrav do zadnjega dne. S tem da se je odrekla telesu, ki mu

je zavestno vročila odpoved, upajoč na usmiljenje kolegov bolnikov, je Margareta Josipoveč zadnjih deset let izrabila tako, da je plavala po črnem morju spominov in se pri tem nenehno pritoževala nad hladnostjo, sibirsko hladnostjo, za vedno naseljeno v njeni lobanji.

Muke drugih, pa tudi moje, so se začele s svitom. Proga modrih delavskih predpasnikov je odhajala na delo, mi pa smo dan pričakali z bolečinami različnih jakosti. Komunikacija s svetom se je najpogosteje začela tako, da smo pogledali, ali so kakšne nove spremembe na telesu. Glede na rezultate se je naše razpoloženje gibalo od samomorilske depresije do blagega veselja.

Ogledala v sobah leprozorija so videla grozote, vredne pekla. Vsaka je imela po eno, tako da smo že od zgodnjih jutranjih ur slišali psovke ali žalostne stoke – dokaz, da je bil Hansen prejšnjo noč nadvse priden. Strah je mnoge silil, da si domišljajo, da je bula na vratu pravkar zrastle, da je kos nosu zavil na levo ali da je koža na hrbtni strani dlani postala nenaravno raskava. Lahko si samo predstavljate, kaj se je dogajalo na drugi strani oči. Namreč kakšne vse misli priključ najnavadnejši glavobol!

Mycobacterium leprae torej ni klesal le telesa, pač pa tudi um, pri čemer ga je delal iznakaženega kakor zevajoče rane na vratu in hrbtu. Težko je bilo pričakovati, da bi vse te okoliščine gojile dobronamernost in optimizem, značilen za človeški rod, vendar ne bi rad rekel, da tega v leprozoriju ni bilo. Mogoče je ob telesni grdosti laže prihajala do izraza tudi tista druga, naseljena v človekovi biti.

Svojega sostanovalca Roberta W. Duncana nikakor nisem mogel soditi po teh merilih. Kljub bolezni je zadržal vedro nprav in ignoriral njene ukane in zanke. Zato je bil nagrajen z zelo počasnim napredovanjem bacila, ki se je glasno pojavljal – hočem reči, da ga je vodila nedoumljiva

ura narave ali Boga – prav v trenutku, ko človek pomisli, da je morda ozdravljen.

Zahvaljujoč Robertu W. Duncanu so se leta, prebita v leprozoriju, zdela krajša. R. W. D. ni nikoli pozabil na moj rojstni dan. Za darilo sem vedno dobival stvari, povsem prilagojene mojim potrebam ali okusu. Najdražje med njimi, Beli album Beatlesov v izdaji Jugotona, se bom spominjal vse življenje kot zvoka dobrote in neokrnjenega prijateljstva. Spominjam se, da je stari Ingemar Zoltán, ki je poslušal iz razglasnega zvočnika pesem *Back in the U.S.S.R.*, vriskal od sreče, kajti verjel je, da posluša propagandno koračnico, ki prenaša ultimatum ruskim tankom na ulicah Budimpešte. Vsak dan je marširal po hodnikih in iskal še ter veselo vzklikal refren, nadevan z njegovimi protisovjetskimi parolami.

Robertova darila so sijala z nedoumljivo avreolo potencialnih intimnih dragocenosti. Ko sem jih obračal v rokah, sem imel čuden občutek, da sem jih pred dolgim časom že imel in da se ta zdaj vračajo, priklicujoč spomine. Stari šop *piatnikovih* kart, žepni nožič z držajem iz lesa vrtnice, majhen kitajski akvarel z okvirjem iz ebenovine, turška pipa – vsaka od teh stvari je zavzemala posebno mesto na nočni omarici.

Ni in ni hotel povedati, od kod jih je dobil, jaz pa sem po nekaj poskusil nehal vztrajati, misleč, da gre za neke vrste talent, podoben daru za pisateljstvo ali za glasbo. Nekaj dni pred svojim rojstnim dnevom sem pozorno opazoval Robertove gibe in nikoli ga nisem izgubil izpred oči za več kot pol ure, kar pa ni bilo dovolj za odhod do najbližje vasi ali tovarne umetnega gnojiva. Včasih se je med sprehodom po dvorišču obrnil k meni in po obrazu se mu je razlezel nasmešek, kajti vedel je, s čim si razbijam glavo in da bi ga zelo rad še enkrat vprašal: kako?

Darila, ki sem ga dobil drugega aprila 1989 za svoj dvainštirideseti rojstni dan, nisem imel na nočni omari-
ci, temveč globoko v podlogi žimnice, napolnjeni z ovčjo
volno. Robert ga je pustil zraven budilke, tako da je ob
histeričnem zvonjenju ruske *rakete*, ko sem ga zagledal,
od vznemirjenja zazvonilo tudi v moji glavi. Nisem bil
pripravljen na takšno vrsto šoka, ki je tihe spomladanske
dneve spremenil v poplavo dvomov, domnev in upanja.
Poleg tega je bil veliki portret Nicolaeja Ceausesucuja, ki se
je leta smehljaj s stene stavbe tovarniške uprave, umazan
od katrana, tako da skorajda ni bil več prepoznaven.

Med mešanjem kart sem opazoval gore na zahodu. Evro-
pa se je – tam za robovi Transilvanskih Alp – potapljala v
še eno noč. Čutil sem, kako šumi, kot kakšna velika mati-
ca, pošiljajoč nize kodiranih signalov. Ko se je Robert W.
Duncan neslišno prikradel za mojim hrbtom, ko se me je
dotaknil po ramenu, so karte iz prestrašenih rok odletele
skozi okno. Zdelo se je, da padajo dolgo, predolgo, leviti-
rajoč skozi gosti spomladanski zrak. Vedel sem, da se bo
nekaj v kratkem spremenilo.

Robert se je smejal drhtenju mojih rok. Mirno je odpiral
konzerve ananasa, jaz pa sem si predstavljal, da pravkar
odpira dve Pandorini skrinjici, po eno za vsakega. Nasle-
dnje jutro je bilo mogoče videti, kako med spuščanjem
po stopnicah lovim ravnotežje in nosim konzervo, polno
vode, za cvetje; za čudovite narcise ob južnem zidu lepro-
zorija.

Toda narcise niso bile edini razlog, da sem šestnajstega
aprila 1989 vstal pred vsemi.

Ognjen Spahić HANSENOVI OTROCI

Prevedel Dean Rajčić

Spremna beseda Dijana Matković

Knjižna zbirka BELETRINA

Glavni in odgovorni urednik zbirke
Mitja Čander

Namestnica odgovornega urednika zbirke
Jelka Ciglenečki

Lektura
Maja Nemeč

Korektura
Jerneja Zajc

Oblikovanje
Andreja Brulc

Oblikovalska zasnova notranjosti
Polonca Strman

Tehnični urednik
Marko Hercog

Izdajatelj
Študentska založba
Borštnikov trg 2, 1000 Ljubljana
www.zalozba.org
Ustanoviteljica Študentske založbe je Študentska organizacija Univerze v Ljubljani

Študentska založba

Za založbo
Tomaž Gerdina

Izhajanje knjižne zbirke Beletrina
podpira Javna agencija za knjigo RS

Knjiga je izšla s podporo mreže za literaturo TRADUKI. Člani mreže so Ministrstvo za evropske in zunanje zadeve Republike Avstrije, Ministrstvo za zunanje zadeve Zvezne republike Nemčije, Švicarska kulturna fundacija Pro Helvetia, KulturKontakt Avstrija, Goethe inštitut, Javna agencija za knjigo RS in fundacija S. Fischer.

traduki^T

Naklada: 800 izvodov

Tisk
Formatisk

Ljubljana 2011